

Çаплавчĕ!

Çапла пулчĕ!

Çапла пулатъ!

Польша государстви пулнă çĕрте.

Пансенчен хатарна ялта

Паттар Хёрлэ Сар чаёсем мухтавлӓ маршпа пырса Вильно хулине йышӓнса илнӓ хысӓн, малалла кайна.

Красноармеец Сергей Дубравин таракан батальоняла җитнӓ те пӓр сехетлӓхе канма чарӓнӓ. Шакла пуҗ стариксенчен пуҗласа җытма йӓмпӓ җӓрекен ачасем таранчченеҳ урама җупса тухнӓ, пӓринчен пӓри маларах боецсене ыталаса илме тарашӓсӓ.

Сергей патне пӓр җамрӓк утса пычӓ. Хай, темӓн пулнӓ пек, шикленсе пӓхатӓ, анчах хӓра-хӓрах аллисене тӓсрӓ. Чӓтаймарӓ Сергей, җамрӓка ыталаса илчӓ, темӓн каласшӓнччӓ вӓл, анчах җамрӓкӓн туту унӓн җаварне хупласа хучӓ.

— Пан... юлташ... манӓн санпала темӓн пекех каласас килет, туршӓн та, пӓр-икӓ җамах җеҗчӓ...

— Мӓншӓн пӓр-икӓ җамах җеҗ? Пӓр сехет хушшинче нумай каласма пулатӓ-ха, —тет Сергей, җамрӓкран тӓлӓнсе.

— Салтаксем мужиксемпе җамах хушма юрамасть Е офицерсем курсан темӓн пулса тарӓ, —тет җамрӓкӓ. Вӓл айккинетле җавӓрӓнса пӓхрӓ те, унӓн куҗсене хай ененмен картинӓсем курӓнса кайрӓс. Каши бсец, командир, политрук тавра ял җыннисем пуҗтарӓнӓ, ала тытнисем аллисене уйӓраймасӓсӓ, җуптунисем, савӓннипе йӓнисем илтӓнеҗсӓ.

— Эсир час хӓнеме пуҗлатӓр-и? —хӓраса ыйтатӓ җамрӓк.

— Камсене? —тӓлӓнсе кайрӓ Сергей.

— Офицерсем кунта хӓрлисем җитсенех ял халӓхне пӓрерӓн-пӓрерӓн шомполпа җаптарасӓсӓ терӓс.

— Вӓсене җавӓнпа офицер теҗсӓ те, суймасан вӓсем пӓр талӓк хушши те пуранаймасӓсӓ. Акӓ эфир вӓсене тытса пӓтеретпӓр те, шомполсӓрах ӓсатӓпӓр, —тет Сергей.

— Пан юлташ, —тет җамрӓк, —акӓ ӓнтӓ паллаш-рӓмӓр, анчах ятамӓрсене пӓлместпӓр-ха.

— Эпӓ Сергей Дубравин пулатӓп, сире мӓнле чӓнеҗсӓ?

— Эпӓ Игнатко ятлӓ, атя-ха пирӓн пата, пирӓн пӓрт авӓ ларатӓ, инҗе мар, —тет җамрӓк, чӓлӓш-чӓлӓш пӓртсенчен пӓрне тӓллесе кӓтартса. —Атя-ха, тархасшӓн, сирӓн валли сӓт, җӓкӓр тата панулми хатӓрлесе хунӓччӓ.

— Спасибо, юлташӓм, мана пӓр җавар җӓкӓр та кирлӓ мар, —ответлет красноармеец. — Пирӓн хамӓрӓн мӓн җийес килнӓ, җавӓ пур. Акӓ тутанса пӓхсамчӓ пирӓн шоколада, —терӓ вӓл, Игнаткӓна аллинчен пакет тыттарчӓ.

— Шоколад? Эх, эсӓ чӓнах та пан иккен.

— Җук, Игнатко юлташӓм, эпӓ пан мар, хресчен ывӓлӓ, —тет Сергей.

— Кун пек япалана пансемпе офицерсем җеҗ җиме пултарасӓсӓ.

— Халӓ ӓнте эсир җиме пуҗлатӓр, пансемпе офицерсем хытна җӓкӓр та җийемӓс, —камӓллӓн ответлет Дубравин.

Вӓйпа сӓтерсе тенӓ пекех Игнатко Сергее хайсен пӓрчӓ патне ертсе кайрӓ. Чунран хавасланӓ Игнатко пӓрре сиксех пӓрте кӓрсе кайрӓ, Сергей унӓн ури тупанне җеҗ курса юлчӓ. Хапха умне карчӓкпа шурарах санлӓ хӓр тухрӓс, виҗсӓн пӓр пулса Сергее пӓртелле сӓтерӓсӓсӓ. Җак чухӓнсене расхутлантарас мар тесе, Сергей пӓрте кӓмерӓ.

Карчӓкпа Игнатко красноармееца сӓт ӓсӓме ӓкӓт-лӓсӓсӓ, анчах лешӓ яхӓна та ямасть. Карчӓкӓ кӓк-шӓмне йӓтрӓ те ытти боецсене ӓкӓтлеме васкарӓ.

Виҗсӓ җамрӓк юнашар ларчӓс. Хӓр красноармееца панулми җитересшӓн, ӓшӓран ӓшӓ җамахсем тупса каласӓт.

— Эхе, пӓлтӓм мӓншӓн җименнини, —терӓ Игнатко. —Суйласа пар пире пӓрер панулми, малтан хамӓр җиме кӓтартар.

— Мӓншӓн апла, хӓвӓр панулмипе хӓвӓр хуҗаске? —тӓлӓнсе ыйтатӓ боец.

— Польша салтакӓсем малтан мӓнпур җимӓсене тӓпӓлтарса илеччӓс те, вара чӓн малтанах хамӓра җитерсе пӓхтараччӓс... тен, унта наркамӓш пур.

Сергей виҗ-тӓватӓ панулмине илчӓ те пӓрер җыртса илчӓ. Игнаткопа йӓмӓкӓ тӓлӓннипе куҗсене чарса пӓрахрӓс.

— Куртӓн-и, Ганнӓ —терӓ Игнатко, йӓмӓкӓ енне ле куҗ хӓссе. Ганнӓ темӓн каласшӓнччӓ, анчах, именнини пулас, чӓнмерӓ.

Дубравин кӓсйинчен „Беломорканал“ пирус пачкине кӓларчӓ те пӓрне Игнаткона пачӓ. Каччӓ пирус җиме ӓненмесӓр пӓхатӓ.

— Красноармеецсем җӓкӓн пек пирус туртас-җе-и? —ыйтатӓ вӓл.

— Мӓн пур вара унӓн җумӓнче? —каччӓран тӓлӓнет Сергей.

— Эсӓ салтак мар пулас, начальник пулӓ, кун пек пируссене пысӓк начальниксем җеҗ туртма пултарасӓсӓ: офицерсем, пансем, головасем...

— Халӓ эсир туртатӓр ӓнтӓ, офицерсемпе пансене кикин тӓлӓ те юратӓ, —тет Сергей, спичка чӓртсе.

— Чим-ха, чим, —тесе сиксе ӓкрӓ Ганнӓ, хай Сергей җиме хӓраса пӓхатӓ.

— Мӓн пулчӓ, кам тивет! —сиксе тӓчӓ боец.

— Спичкуна пустуях ан чӓрт, пирӓн кӓмакара кӓвар пур, —тет хӓрача.

Сергейӓн ӓна Совет җӓршывӓнче пӓр спичка пӓр пусӓн җирӓмӓш пӓйӓ чухлӓ тӓни җинчен каласа ӓнлантарма тиврӓ.

— Эсӓ вырӓс пулӓ, украинла кӓштах терӓс мар каласни сисӓнет, —терӓ Игнатко, боец җиме тинкерсе пӓхса.

— Эпӓ вырӓс мар, чӓваш...

— Мӓнле, мӓнле? —Сергее пӓлсе тепӓр хут ыйтрӓ вӓл.

— Чӓваш, анчах вырӓсла лайӓхах каласма пултаратӓп, украинец-боецсен хушшинче икӓ җула яхӓн пураңса украинецсен чӓлхине те самаях вӓрентӓм.

— Чӓвашла, украинла каласнӓшӓн нумай хӓнерӓс пулӓ, —тет Игнатко, хай Сергей җиме хӓрхенсе пӓхатӓ.

— Кам хӓнетӓр пире?

— Кам пултӓр, начальниксем, —тет җамрӓк.

Сергей ӓна Совет Союзӓнчи мӓнпур халӓхсен пӓртанлӓхӓне туслӓхӓ җинчен каласа кӓтартрӓ.

Ганнӓ унпа темӓн җинчен каласасшӓн, анчах именнипе җамахне пуҗласа яраймасть. Юлашкинчен хӓ-юлӓх җитерчӓ пулас.

— Санӓн тус хӓрӓ пур-и? —тесе ыйтрӓ.

— Пур, —тет Сергей, ӓшӓн кулса. —Эфир унпа

питё аван пурнатпар, малашне пёрле пулма ёмёт пур.

— Унён тупри нумай пулё-ха? Тен вищё кёпе те пулё.

— Вищё?—тёлёнсе кайрё Сергей.—Вищё кёпе не аста каятён?

— Пусма-ситца кёпе вищё пулё тетёп эпё,— хушса хучё хёр.

— Эпё хамён Тарьён мищё кёпе пуррине шут-ламан, кашни кун тенё пек улаштарса таханать те вал.

— Апла санён тусу пан хёрё пулё-ха?

— Пирён сёршывра эсё пансен ятне те илтей-местён, шярши те юлман вёсен,—ответлет боец.

— Апла кам туса панё ана ун чухлё тупра?

— Хай тунё, хай пухнё. Колхозниця вал, пахча сёмёс бригадинче ёслет

— Каларам сав, хресчен хёрё мар вал, урэх сын, саванпа та пуян пурёнатё,—тет хёр.

Сергей вёсене колхоз сёнчен кёскен аялантар-са пачё.

— Апла мён,—тет Игнатко,—эсё те хресченех-ске?

— Хресченех сав,—сирёплетрё Дубравин.

— Сухапус тимёрёсем хакля-и унта?—ыйтрё савра.

— Эпё аставацца сухапуссем пурччё те, халё пёрре те сук.

— Ялёпе те пёр сухапус сукка-и?

— Ялёпе мар, таврара та юлмарё,—тет Сергей.

— Мёнпе сухалатар апла пулсан?

— Тракторпа, е лашасем туртакан плугсемпе. Тракторпа нумайрах сухалатпар.

— Э-э, тинех сую тухрё,—тет Игнатко, кушё хёссе.

— Мёнле суя?—тёлёнсе ыйтатё Сергей.

— Хресчен тесе суйни. Хресченсен хасан трактор пулнё, мёнпе илещё вёсем аяна? Эсё питё пуян хресчен пулё-ха—тет вал Сергей сине те-мёнле сиввён пахса.

Каллех Сергейён кёске лекци туса пама тиврё, Совет сёршывён индустрийё сёнчен, машинёпа трактор станцисем сёнчен каласа кятартрё.

Сигнал сасси янтраса кайрё. Колоннё малалла кайма тарать. Сергей, Игнаткопа Ганнё аялисене хыттён чамартарё те строя тама чупрё. Ваттисем те, савраксем те красноармеецсене тёрлёрён ёме-сёмесем сёнещё, анчах корзинёсем, какшамсем, турилкесем саплипех—пушанман. Ганнё амашё хайён какшамёнчи сётне никам та ёсменшён хуйхёрса тарать.

— Ох, сёр сёнке 60 сула яхён пурёнатёп, кун пек ўкёте кёмен сысене курманччё,—терё вал.

Колоннё ялтан тухса малалла кайрё, ялта саплипех хавасля юрё янрарть.

Никита Волков.

Сула тухнё пансем

Йёри-тавра тупё, пулемет. пашал сассисем кёр-лесе тарасщё. Кавак пёлётре темищё самолет вёсёт. Вёсем пёр-пёринпе хире-хирёс ситсе сапанасщё те амарткайксем пек тытасщё. Тытасан-тытасан, пёри сёрелле пашалпа персе амантнё кайёп пек сапкаланса аяна. Сёнтерни хаварт сўлел-ле улахса, тепёр самолета хавалама тытанать, унён сунаттисем айёнке „СССР“ текен таватё саспалли ялтартатса курёнасщё.

Сав самолетсен айёнчен хавартрах тухса тарас-шён, пёр арсын, тепёр хёраарам пырасщё. Вёсем, аялти тумтиррисем чаплё пулсан та, снелтен кивё тумтир тахённё. Варланасран хёрасщё пулас. Арсыннин сўрамё хысёнке хура, сёран чамадан саканса пырать. Хёраарамё хура сунчак аври сине тайёна утатё. Утсан-утсан вёсем:

—Ах, хавартрах, хавартрах! тесе пёрне пёри васкатса илещё. Мён чул васкасан та, хаварт кайёнасщё вёсем. Мёншён тесен арсыннин хырамё, пётё сысна хырамё пек аялалла усёнса майкарайнё. Хёраарамё вара шёвёрлерех тухакан пуклак пукан пекех, чух—чух сывласа сёр пуканё майля ёселен-се пырать.

Нумай карёс-и вёсем, сахал-и, утсан-утсан са-пах та пёр цилиндр тахённё вёрам сынна хуса ситрёс. Сынни сўрамёпе курпунланса тухнё, хыра-мёпе хаварёлса кёвё. Сийёнчи тумёсемпе вёсен-чен пёрре те уйрам мар. Хёранипе хай кашни тупё кёрлемессерен чёркусланса ларса, пусёнчи цилиндрне хывмасарах саксахса илет.

— Эй, сўлти аттемёр, хатарсам сав усал-тёсел-рен!—тесе пашалтатасщё унён тутисем.

— Сул пёрле пултёр, пан Станислав Станисла-вич!—терё ана чамадан йатнё мён-хырам.

Ку сас кётмен сёртен пулчё пулмалла, мёншён

тесен Станислав Станиславич „ай!“ тенине тем пе-кех сехёрленсе кайкара ячё те хырамё сине шап-латса анчё.

— Ан хёра, эфир ку, павипе!—тесе лёллантарчё ана мён-хырам.

— А-а... Эфир-и, пан Мегелевский? Эпё вёт: хыс-ран хуса ситрёс пуль, тесе хёраарам. Эфир мана пёрахса ан хаварёр ёнтё, тархасшён. Пёрле каяр!—терё лешё, тапта сирпёнке кайна цилиндрё пат-нелле кармашса.

— Пёрле, пёрле, Станислав Станиславич. Ви-сён, сапах, пит хёрушё мар. Сирён пани аста? Мёншён хаварпа пёрле илмерёр?—тесе ыйтрё Мегелевский.

— Ан та кала ёнтё. Тем пулё ёнтё унпа?—терё цилиндр хуйахлён.

— Пётрёмер! Правительство сутрё пире. Юлаш-ки кунччен вёт вёсем пире: „Ан хёра, пире Ан-глие Франция пулашасщё. Германине хамар алла саварса илетпёр. Унтан Совет Союзё сине каят-пёр“, тесе тащё. Хайсем пёр-икё кун вёрссанах тухса тарчёс. Пире пёрахрёс те хаварчёс. Мён тавёпёр? Аста кайса кёрёпёр ёнтё? Ох! Пан Ста-ниславич,—тесе тарёнан сывларё Мегелевский.

— Польшари пётём ылтёна хайсемпе тиесе тухса кайнё. Вал ылтён вёт никамён та мар, пи-рён!—тесе шалне сўтрё Станислав Станиславич.

— Пире валли пёр автомобиль хаварман вёт. Ак, сўранах каймалла пирён. Мёнле ситёпёр си-тес сёре,—тесе тарёнан сывларё Мегелевский кў-шек майри.

— Ман пани те сав автомобиль суккипех тарса юлчё. Сул сине тухма мар, курницаран та вищё утамран ытла кайымасть вал. Хырамёнчи салине кастарса каларттарас тесе пурёнаттамар. Ёлкёрей-

МУХТАНСА МАР

Чирков ўкерчەкё.

- Эх, чаплә та ҫёршыв вара ҫак Инҫетри Хёвелтухәҫ крайё!
- Мён ху кайса курнә пек мухтанатән!
- Курман-им вара?
- Хәҫан курнә?
- Кәҫал Мускава ялхуҫаләх выставкине кайсан унән павильонне ятарласах кёрсе куртәм.

Арлан

Хёрелни

Сунарџа тенисем арлан шатакё тупсан хёпер-тесех каясџё, мёншён тесен ун шатакёнчен вёсем арланне хайне кана мар, тата унён хатёрлесе хуна сёмёсисене те тупасџё. Арлан пит запасла чер-чун. Ун шатакёнчен пилёкшер пāt пāрџа тупни-сене каласџё.

Ѓаван пек пирён ялта пёр арлан пурāнать. Ун-па арлан тенё чер-чун хушшинче пёр пёчёк уйрамлāх џёс: арлан хай хатёрленё япалана хай џиет, ку, Мионов Митрофан, сутать. Халь унён нūхрепёнче 70 литр кана эрех пур, кёлетёнче—8 пāt тавар.

Ѓапла вара, лавкасем хупнā хысџан йџтан та пулин ывāнса килсен, ун патне кана кайār: унён эрех те пур, тата ытти те.

Тарасов М.

(Советски р-н, Попāль ялё.)

Ѓёнё џула хатёр

Канаш райфинпай бухгалтерё Сенькин юлташ ёџлеме васканине пёлместпёр эфир, пурāнма васканине пёлетпёр. Вāl иртнё сентябрьтех 1939 џула вёсленё: џулталāкри командировка валли уйārнā укџасене вāхāt џитичченех, сентябрь уйāхёнчех расходласа пётёрнё. Халё вāl: укџа парас пирки хуйхā џук-ха, тесе ларать.

Халё Канаш райисполкомёнче ёџлекенсем командировкāна тухса кайма укџа ыйтсан, аслā бухгалтер вёсене 1940-мёш џул пуџланиччен тāхтама хушать.

Ѓапла вара Канаш райисполкомё командировка валли уйārнā укџасене расходласа тёлёшпе сёнё џула хатёрленсе џитнё.

С. Александров.

Пшик пулса тāнā

Эфир илтнё пуль: пёр тимёрџё пурттинче хёрте-хёрте малтан кўсар, вара шёшлё, кайран атпри, юлашкинчен пшик туса хуине?

Ѓаван пек Ѓёмёрле райёџтавком председателё Носков та џав тимёрџё рольне выляма тытāннā. Вырās Улхаш ялёнчи колхозниксемпе хресченсем магазин кирли џинчен каласнине илтнё вāl. Ѓын-сен умёнче мёнле те пулсан лайāха тухма тārāшса, хайхи Носков асāннā ялти вулав џуртне кёнеке-хаџатсенчен йālтах тасаттарать те, џав џуртран магазин тума приказ парать. Вулав џуртёнчен магазин тума тытāннине районти џутёџ пайё илтет. Ѓак тёлёмелле хыпар прокуратурāна та џитет.

Ѓапла вара ёџе чарса лартаџё. Халь ёнтё ялта ни вулав џурчё џук, џаван пекех магазин та пул-масть.

Носков хайён приказме шухāшламасār џырни наллах ёнтё. Ахальтен мар пшик пулса тāнā.

Нумай пулмасть-ха вāl, Тёмер ялёнче (Тāвай рай-йонё) пёр пёчёк пушар пулса иртрё. Вут хёлхемё-сем епле явāнса ялкашнине ытгисемпе пёрле энё те пāхса тātām. Ѓакāнта пёр хāлтār-халтār ура-па џитсе тāчё. Ун џине пилёк-улт витре кёрекен пичке лартнā. Пирён ялти пушар дружини џитрё терёмёр. Анчах мёнле џиткелене-ши вāl? Лаши асапланса пётрё пуль, мёскён, мёншён тесен ун џине йёнерчёк те, урхалāх та хуман. Хырамсар-лāхне хума манман вара, тата тилхепе вырāнне темиџе сыпāклā вёрен хурса килнё.

Хамār ялти колхозниксем џаван чухне вут хёрёвёле мар, џакна курсан хёрелчёс. Мёншён те-сен, ытти колхозсенчи дружинāсем пушара хи-рёџ кёрёшме яланах хатёр тāнине кātартрёџ ун чухне, пирён колхозри дружинā лаша кўлсе тухмалāх сāпрайё те џук.

Пичёке џинче ларса пыракан Репин Иван, дру-жина членё, хай хёрелнине кātартас темерё. Вāl џурри кўлнё лашине џавārчё те, вут џине пёр вит-ре шыв сапмасāрах кўсран џухалчё.

Архипов Н.

Ѓывракансен умёнчи амāрту

Кашмаш ялё вāl—Сёнтёр районне кёрекен пы-сак ялсенчен пёри пулать.

Пёр џулхине пирён чиркў џунса кайрё. Ѓунса кайсан, вара турāsарсен ячейкинче тārакансемпе ытти ялти активсем пурте пёр харās:—Тёне хи-рёџ кёрёшесси џакāнна вёслентёр!—терёџ. Вёсен џакā темиџе џавартан тухнā сассине ялти Кали-страт пуп илтнё. Вāl сасā џаван пекех кўршери Ахманей пупён хāлхине те кёнё.

— Ак āџа āшā йāва,—тенё вёсем иккёш икё џёрте. Ѓавāнна вёсен хушшинче хирёџуллё амāр-ту тухса кайнā. Калистрат пуп ачасене тёне кўрт-нёшён 8 тенке илнё тата џуршар литр эрех ыйтнā. Ахманей пупё џакна сиснё те Кашмаша килсе ачасене 7-шер тенкех тёне кўртме тытā-нā, эрех тавраш нимён те ыйтман, мёншён тесен āна хāш-пёрисем ыйтмасāрах ёџтернё.

Мён тумалла Калистрат пупāн?—Шыва кайса пуџ хёрлё чāmтār,—пире вāl кирлё мар. Анчах турāsарсен кружокён тарāн ыйāхран вāранса, тёне хирёџ кёрёшме тепёр хут тытāнса пāхмалла мар-ши?

Ялти Якку.

Х Ё Л Ы В Х А Р А Т Ы

— Вот, юлташсем, хёл сывхарать. Йываҥ-курак-сем җаралчыс, хайсен җуллахи ешел тумесене малтан саратрыс те халь ёнтё пётёмпех хывса парахрыс. Ун выранне эфир, вон, паян хуламрах тумтир-семпе килтёмёр. Җыршыв хёллене хатёрленет. Эфир те йываҥ-кураксенчен юмалла мар. Хёл мучин сухалё пысак та, анчах сивё вёл. Хатёрленес пулат! Вот, паян җак йёркепе пустаранна хамар колхоз правленийн заседанине уҗална тесе шутлат!п

Председатель канлён каласать. Самаха ёнсе хыҗенчен илмест вёл, пурне те майлаштарса пырать.

— Паян пирён пата кёршёри колхозран җак юлташ килчё,—терё вёл малалла, хай җумёнче ларакан җын җине катарта. — Вёл пирён колхоз пурнаҗёне паллашашан, эфир Хёл мучин сухалё айне тама мёнле хатёрленнине пёлесшён. Пирён колхозан делегацийё вёсен колхозёнче пулчё. Ох, лайах вёсен унта! Хёлле ыран-паян пулас пек хатёрленсе тараҗсё. Мёнле кана хуралт пур, выльах витисем-мёнсем, пурне те ашятна; лайах, таса, пур җёрте те тирпейлөх хуҗаланна. Ытти енчен те җаван пекех хатёр вёсем. Но, калас пулать, хёллерен харахах тамасть пирён колхоз та. Хуть пирён темёнскер тумаллиех җук та... пурте хатёр темелле. Пёр сысна витине җес партак юсамалла терё пулас.

— Партак җес мар та,—тёртсе хучё җавантах ларакан ферма пуҗлахё.

— А мён юсамалли пур вара унта?—пәхрё ун җине колхоз председателё.

— Юсамалли җук, җанах та. Анчах тәррине тавахах пулать кәҗал.

— Тәрри вёл юсамалли мар, ана тавәпәр.

— Тавәпәр тесех ку тарана җитрёмёр-ха, председателё юлташ! Йываҗсисене халё те хатёрлемен.

— Ну, вёл пирён ёс, юлташ ферма пуҗлахё! Вәрман илме шухаҗлатпәр ёнтё, уншан хәрамалли җук.

— Хәрамаҗтап та, анчах сирён шухаҗсем вәраха каясран партак шикленмелле.

— Э-эй, пёр сысна вити җине тәрәнчёс те, пирён вите җынчен җамах та җук!—сиксе тәчё тата аслә конюх.

— Сирён мён тата унта?—терё председателё.

— Пырса курмаҗтар та пёлместёр җав! Курита-сем шатәкки җынчен хәҗантапа калатпәр?

— Э, вёл хёллене хатёрленесси җине кёмест.

— Епле кёмест? Лашасене мёнпе пәтратмалла?

— Вите сивё вёт пирён, пәтратсан та—лашасене шәнтса пәсма кана.

— Җаван җынчен калатап та ёнтё эпё: витене ашәтас пулать, куритисене хәшне-пёрне улаштармалла!

— Тёрёс калать,—терё җаканта халиччен тимлөн итлесе ларна кёршёри колхоз җынни. — Мёнле вара, лашасене сивё витере усратәр?

— Витене ашәтма терё-ха,—тесе хучё правленийне урай шәлса тәракан хәрапам. — Халь хайсем ёслесе ларакан пүртне те ашәтмаҗсё. Ав, председателё епле җухине тәратса яна, пёрене хушәкёсенчен җил вёрнипе мар-ши вёл? Кәмакине хутма вутти җук.

— Кунта выльах апачё җынчен те каласас пу-

лать ёнтё!—хутшәнчё тата пёр колхозник.

— Вот, вот,—терё кёршёри колхоз җынни,—выльах апачё самәй главнай! Силос хатёрлени эфир кәҗал?

— О-о, кунпа пысак ёс тува пирён колхоз, вуникё шәтак җавса хатёрлерёмёр!—хавхаланса карё председателё.

— Ёнерхи җумар тултарна пулас-ха вёсене,—терё паҗархи колхозникех.

— Ну-у! Ак тата инкек.

— Силосне хывман-и-ха вара?—терё кёршёри колхоз җынни.

— Шатәксем пулсан силос пулать вёл,—терё председателё.—Ака тепёр әрнере татах правлений ларуне таватпәр. Бригадирсене хыта пёсертмелле пулать ун җухне.

— Мёншён паянах каласас мар ун җынчен?

— Ну, ву, эфир пёр заседанирех темиҗе ыйту лартма пултараймаҗпәр.

* * *

Хёл сывхарать. Хёл мучи хайён пысак сухалне варкәштарсах пирён пата килет. Анчах хәшпёр колхоз председателёсем пите хулам тирлө пулмалла,—вёсене сивё витмест, җаванпа фермасене те хёллене хатёрлемесё. Калининский районра сысна витисем 4-шё җес хёллене хатёр, Октябрьский районра 4 ёне вити, 2 сысна вити юсанә та ытти колхозсенчи витесем пирки председателёсем җаканта кәтартна председателё пек каласса лараҗсё.

Егоров.

МАЧЧАРАН ШЫВ АНАТЬ

Типографие Пединститут маччисенчен җумар шывё анать (сырусенчен).

— Ма урайне суран!

— Саван мён ёс!

— Эсё плевательница җине сур. Кунта эс сурмасан та шыв кёлленсе вырать.

Мартышкапа куян

Йаваш Мартышка ваталса пынă май
Ашпа аптрама пусларё пѐрех май.
Сав ѐнтѐ ватă енне кайсассăн—
Унта та ыратать, кунта та,
Куç вайѐ пѐтет, чылайрах утсассăн—
Сывлаш питѐрѐнет, е тата
Ватă ҫансурăм кунсерен
Ҫапан пек сурма пуслать вѐҫѐмрен.
Ҫапла вăл ватăлăх тени—хѐрхенмест,
Хайѐннех тăвать, пѐрне те тиркемест.
Пирѐн Мартышка ҫакă ватăпа
Тула тухайми пулчѐ вăхăтпа,
Ку чире „запор“ теҫсѐ пулас ырасла.
Эй! тейѐн эс—Мартышкăн чирѐ кулашла!
Чим-ха, чим! Кулмаллисем ҫук кунта!
Асту-ха—апатне ҫи, тула ан тух,
Ыран ҫи, тепѐр кунне—татах ан тух,
Мѐн пулса тăрѐ вара ашăнта?
Нихăҫан хай чирлесе курманни
Ҫапла чиртен кулма пултарать.
Илтетни? Мартышка макăрать,—
Ҫичѐ кун ѐнтѐ тула тухманни!
Ҫитменнине унăн пѐр енче
Сулахай хăлхи илтмест саҫсимех,
Авă вăл кăтра хурăн айѐнче
Йавалаҫса ыртать пѐчченех.
Ах!—тет.—Ах, сав ѐнтѐ ватăлсан!
Хаямат, хырама пѐрнине курмăттăм.
Эх, мана чѐртекен тулăнсан,
Темѐскерне те кăларса парăттăм!
Васкаса ҫакăнтан куян иртетчѐ,
Мартышка аҫа курчѐ те чѐнсе илчѐ.
— Кинѐм!—тет—Кинѐм, вилетѐп вѐт ашпала!
Куратни, кинѐм, хырама, тулнипе,
Чул пекех хытса карѐ пѐтѐмпе.
Ачам, массаж ту-ха, массаж, шăлкала.
Леш, массаж тума пырса лексенех:
— Ҫук!—тет Мартышка—ку килѐшмест саҫсимех!..

Чим-ха, кинѐм, итле-ха: пѐркунне
Ку чиртен клизмă пулашать тенине
Эпѐ зоопаркри мартышкăсенчен илтнѐччѐ,
Ана тума чѐресне те тупнăччѐ,
Ачам, илсе кил-ха ҫавна, пыр-ха, пыр!
Самай пулми—клизма туса пăхăпăр.
Лапсăрка йывăҫ айѐнчен чѐресе
Куян часах илсе килчѐ ҫеклесе.
— Кукамай!—тет куян кăшкăрса,—
Кунта шывне тупас ҫук шыраса,
Клизмине мѐнпе тăвăпăр?
Кукамай, атя хайăрпа лартăпăр?
Пырѐ, пырѐ! тет леш,—тавай, ларт хăвартрах.
Типѐ хайăрѐ пулчѐ ҫывăхрах.
Куян илчѐ те чѐресне,
Тултарса килчѐ хайăрне.
Ҫак хайăра юхтарма чѐресрен
Пыршине туса хучѐ кѐпсерен.
Мартышки ыртрѐ ўпне май,
Ахтур!—тет хай,—ку чирпе тем курмалла!
— Чим,—чим!—тет куян.—Кукамай!!
Сулахай аяк ҫине ыртмалла!
Леш ыртрѐ. Куянѐ чѐресе
Ҫѐртен илчѐ те ҫеклесе
Леш вăрама кѐпҫин пѐр вѐҫне
Чикрѐ Мартышкăн хăлхи шăтăкне.
Акă хайăр юха пусларѐ!
Вăл Кукамайăн илтекен хăлхине
Юкса тулчѐ те йăлтах хупларѐ.
— Кукамай! тет куян.—Ҫитет-и? Леш чѐнмест,
Мѐншѐн тесессѐн аҫа ним те илтѐнмест.
Эх, куян тус! Мѐн пулчѐ ѐнтѐ ку?
Клухуй пулчѐ вѐт Мартышку:
Пикенсех ѐслерѐн те юлташшăн—
Еҫ тухмарѐ. Хăть макăр ѐнтѐ, хăть хурлан.
Эпѐ сана ҫакна ҫеҫ каласшăн:
Пѐлмен ѐҫе нихсан та ан ҫыхлан.

Н. Евдокимов.

Ятлă ҫыншăн

Хваттер хуҫи арăмѐ аҫа кăмăллăн йышăнса илчѐ. Вăл йышăнас пўлем пысăк мар. Пўлемѐнче пѐр сѐтел, виҫѐ пукан, пѐр кровать ларать, стена ҫинче пѐр фотокарточка ҫакăнса тăрать, ун айне „ҫакă пўлемре виҫѐ ҫул пураннă паллă стахановец Комаров“ тесе ҫырса ҫапнă.

Хваттер хуҫи арăмѐн сăмси вăрама, пудрапа шуратнă. Сулахай куҫѐ айѐнче—турпалли.

Хуран айне хунă ҫатрака пекех ҫатăртатать хай.

— Ку пўлемѐ эсѐ юратăн. Пит юратăн, сăмрама ҫыншăм! Сана кунта чăрмантаракан никам та пулмѐ. Канлѐ пулѐ кунта, лăпка.

— Лăпка, шăплăх пулсан аванчѐ ѐнтѐ.

— Лăпка пулмасăр ара. Кунта вѐт йѐркеллѐ ҫемье пуранать. Пирѐн ҫемьене халиччен никам та хурламан, эсир те хурламăр-ха.

— Юрѐ. Йышăнатăп.

Павел Савин задаток тўлерѐ те каҫ пулттипе ҫенѐ хваттере куҫрѐ.

— Хваттер япăх мар. Маттур, Паша! Ашă тата йўнѐ. Сѐтел-пукан тата ытти хатѐр-хетѐр ҫи-

телѐклѐ,—тет вăл пысăк мар сѐтел ҫине хыт хуплашкăллă кѐнекисене ырнаҫтарса лартнă хушăра.

Кеҫех юнашар пўлемре икѐ хѐрарăм калаҫнă сăмахсем илтѐнме тытăнаҫсѐ. Кѐнекисене ырнаҫтарма пăрахсах итлеме тиврѐ.

— Манăн ҫенѐ квартирант—хўхѐм ҫын. Ашше профессор.

— Ну-у?! Амăшѐ тата?

— Профессорша. Пиччѐшѐ—паллă летчик.

— Ку тата кам?

— Ку—тир-сăран заводѐнчи стахановец. Куллен хайѐн нормине 200—300-шер процент тултарса пырать.

— Мѐнле хушаматлă?

— Пасăрах каларăм—Савин. Павел Петрович Савин... Маттур, сатур йѐкѐт.

Савин алла тытнă кѐнекине ывăтса ячѐ те стена патнелле теветкеллѐн утса пычѐ.

— Чимѐр-ха!—кăшкăрса илчѐ вăл калаҫакан хѐрарăмсем илтмелле.—Ман аттем—профессор мар, слесарь пулнă, аннем—кѐпе ҫуса пурнакан

хёра́рәм пулнă, пичем—красноармеец. Хам, тир-сăран заводне ёсleme иртнĕ эрнере сес кенĕ пирки, стахановец ятне илтеймен-ха. Анлантăр-и?

Ана хирĕс тавăрса калакан пулмарĕ, анчах тепĕр минутран пўлем алакĕ кăштах уşалчĕ те, малтан—пудра сёрнĕ сăмса, унтан—сарă лентăсем, кайран—сыхса тунă чепец (арăмсем пуçне тăхăнмалли тавраш) куранса карĕ.

— Итлĕр-ха! Сире йўнĕ, ашă, меллĕ пўлем кирлĕ пулсан, сирĕн—стахановец, асун профессор пулмалла,—терĕ вăл.

— Апла пулĕ те, анчах, ара...

Хёра́рәм а́на урăх калама памарĕ.

— Эпĕ хаман палланă çыннамсем умĕнче ятăма

ярас теместĕп. Санран малтан палла стахановец Комаров пуранчĕ кунта. Эпĕ палла çынсене сес хваттере илетĕп. Килĕшместĕр пулсан, хваттерте усрамастăп, халех тухса кайма пултаратăр.

Савин хулара хваттер тупасси çамал маррине, ку хваттере те сакăр кун шырасан тин тупнине аса илчĕ те, йывăрран сывласа ярса, лăпкăн каларĕ:

— Юрĕ. Вăхăтлăха эпин профессор ывăлĕ тата стахановец ятне илтнĕ çын пулам. Чăннипе илсен, тин эпĕ нихăсан та профессор ывăлĕ пулайрас çук, стахановец ятне вара—çитес уйăхсенче илетĕп илетĕпех,—терĕ.

Мами.

„ЗАПАС“

Н. Сверчков ўкерчĕкĕ.

- 10 сўллăх „Капкăн“ сыра́нашăн килтĕм.
- Ма нумай?
- Запасшăн.

Џёнё џёре

(ПЁР ПАЙЛА КОМЕДИ)

ВЫЛЯКАНСЕМ: Коля, Поля, амашё, почтальон тата швейцар.

Тирпейлэ пўлэм. Алэк патнерехре икё чөмөдөн ларать. Коляпа Поля Инҗет-Хёвелтухасне кайма хатёрленеҗсё. Коля ми-хё җаварне тытса тәрать, Поля җелет.

ПОЛЯ. Каясса кайпәр та, Коля, анчах анне мён калё пире?

КОЛЯ. Пёчөк ача пек эсё, Поля! Ялан: анне те анне...

ПОЛЯ. Ара, мён калам-ха ёнтё, аннене анне темесёр?

КОЛЯ. Нуша пулё-ха санпа, лере җитсен те. Аннўне курмани виҗ-таватә кун анчах вёт-ха?

ПОЛЯ. Апла та, каяс җерё җывах җер мар-җке-ха. Пёр унта кайсан—те килетпёр урәх, те җук... Паянах тухса каймасан та юратчө пуль те җав... Анне те килсе ёлкёрнө пулөччө.

КОЛЯ. Аннў килнө пулсан, ямастчө те вәл сана. Халь җерпўрен Канаша анчах илсе килтөм те эп сана, уншән та җутах ухмаха еретчө.

ПОЛЯ. Анне җапла җав вәл.

КОЛЯ. Эп ун пек ачаш хәтланнине юратмас-тәп. Ытла та җөмҗөшке эсир, хёраpәмсем. (Җеле-се пётөрчө.)

ПОЛЯ. Э-э, ачашшине юратмастән-и? Җөмҗөш-ке-и? Апла-тәк, эп санпа усал пулам-ха. (Ана җўс-рен туртатъ.) Юрататни халь, юрататни?

КОЛЯ (кула-кула). Ой, ой! Пётөрен пуҗа, ку-кша тәватән! Аннў сана ман патәмран илсе кайсан, урәх хёр те тупаймәп.

ПОЛЯ. Хёр тата сана, шөвөр җәмсана! (Җәмсин-чен тытса туртатъ.) Эп мар-тәк, качаки те ан пытәр сана? Кам җәмси? Кала!

КОЛЯ. Санән, санән.

ПОЛЯ. Тоттә җав.

КОЛЯ. (Поляна пилөкрөн тытса вәр-вар җавә-ратъ те җуптуса илет.) Ак сана!

ПОЛЯ (кулса). Ах, сөлеке! Җулама пәхатә тата!

КОЛЯ. Сөлеке марччө те, санран ерчө.

(Аләка шаккаҗсө.)

ПОЛЯ. (Коляран вёсөрөне.) Можно!

ШВЕЙЦАР (аләка урса). Жарков юлташ, теле-фон патне!

КОЛЯ. Халех! (Тухса каятъ.)

ПОЛЯ (пөччен). Тата мён юлатъ-ши? (Пўлөм йёри-тавра пәхса җаврәнатъ.) Сутнисем анчах. Пўлөм әшө мөнле пулнә, җаплипех тәрса юлатъ. Эх-хе-хей!.. нумай ырә кураймарәм эп җак кайәк йәви пек кәмәллә пўлөмре. Хурчәка килсе тустар-масәрах каятпәр ку әшә йәваран. Мён җитмен пире кунта? Еҗ җук-и? Вьҗә ларатпәр-и? Җын-сем хәваласҗө-и? Вербовщик сәмахө хьҗсән хав-халанса кайрө те... Ухмахсем җав ёнтө, төплөн шухашлама та пөлмерөмөр. Калла тәвас тесен те, Коля итлес җук. Аннепө каласә пәхмаллаччө, хам ухмах пултәм. (Җүрөче умөнчи чечексем пат-не пырса.) Эх, чечекөмсем! Кашни җумәр сумассе-рен тула йәтса тухаттәм сире. Каятпәр ёнтө эпир. Сирөн җине пәхса савәнас җук урәх. (Диван җи-не кайса ларчө. Көске паузә.) Эпир лере пула-пәр, аннесем кунта. Эрне иртө, уйәх, унтан җул-таләк та җитө... Пирөн ача та җуралө. (Хурланнә-

җөмөн хурланса.) Кулакан, каласакан пулө, җупса җүрөкен пулө вәл, анчах анне те, ытти тәвансем те кукас җук әна. (Җасартәк ёсөклесе йөрсө яратъ.) Коляна әна нимөн те мар, вәл хәй тәләх ўснө те... Халь юрататъ те вәл мана, анчах... ап-ла-капла пулас-тәк, мён курса тәрәп-ха эп унта? (Йөрет).

(Коля көрет.)

КОЛЯ. (Поля йөнине курса.) Ак тата, ку мөне пөлтерет? Ма йөретөн, Поля? Мён пулчө сана? (Поля хьтәрах йөрет, Коля ун умне җөркуслен-се ларатъ.) Поля!.. Поленька, кала тархасшән, мён пулчө сана? Җирлерөн-и, ырататъ-и мён те пу-лин? Халь анчах каласә култәмәр-җке-ха. (Поля тата хьтәрах йөрет.) Ой-ой-ой! Куҗсүльпе юх-тарса яратән вёт. Ак япала... Полечка, җитө ёнтө, (пүсөнчен ләпкаса) ләплан, җунәм! Мөншөн җав териех хурланса йөрес-ха? Кам хьҗрө сан кәмәл-на? Е эп күрентертөм-и?

ПОЛЯ (йөре-йөре). Каяс килмест кунтан-н-н!

КОЛЯ (төлөне). Э-әй, хөрөм, намәс мар-и са-на? Җавәншән йөресҗө тет-и вара? Ма халиччен каламарән?

ПОЛЯ (ун җине айәплән пәхса). Каласан эс җилөнөн терөм. (Ёсөклесе илет.) Ятлән терөм.

КОЛЯ. Ма ятлас? Халь тин ятласан та, макәр-сан та нимөн тума та җук ёнтө. (Ана пусран ләп-катъ.) Ак халех машина килет. Япаласене стан-җәна лесөс пулатъ. Эпир каясса пурте пөлөсҗө те, епле каялла тәвас тен халь? Ун җинчен ан та шухәшла. И, макәрмали те ним те җук. Пирөн пурнәс кунтинчен пөртте кая пулмасть вёт унта, лайәхрах та пулатъ-шә. Ним те ан кулян! Кашни җулах кунта, аннўсем патне хәнана килөпөр. Ан-нўне хәйне те кашни җулах хамәр пата илсе кайә-пәр. Нумайччен курмасәр тәрсан, луччә тунсәх пулатъ вәл.

ПОЛЯ. Кашни җулах кам ятәр-ха пире кунта?

КОЛЯ. А кам җартәр пире? Отпуск вәхәтөнене килөпөр эпир.

ПОЛЯ. (Кәмәлө уҗәлма пусларө.) А аннене кам калла күрсе хәварө?

КОЛЯ. Хамәрах күрсе хәварәпәр. Хәрамастән пулсан—эс күрсе хәварән. Тек җүрөр пөр-пөрин патне каллө-маллө.

ПОЛЯ. Эс ан кул манран, Коля! Йөре тесе ан кала. Эп... ахаль җөҗ... Эп вёт халиччен җерпўне Канашран ытла урәх ниҗта та тухса курман...

КОЛЯ. Ун пекки кәна пулатъ ёнтө вәл. Мана хама та юлташсенчен уйәрәлма җәмәл мар. Анчах юлташсем лере те тупәнөҗ-ха: этем пөччен пурән-масть. Эс пөлөтөн вёт, җөпөр халь катәргә җөре мар, пире унта, ёлөк аттесене илсе кайнә пек, сәнчәрпа җыхса җуран илсе каймасҗө вёт. Хамәр ирөкпе хамәр поезд җине ларатпәр та вөҗтерет-пөр. Самолетпа та кайма пулатъ. Эс ёнен мана, Полечка, эпир җав тери лайәх пурәнәпәр унта!

ПОЛЯ. Ёненетөп, Коля! Текөх макәрмәстәп ёнтө.

КОЛЯ. Ну, вот, җөҗө те пөтрө апла пулсан. Мат-тур! (Җуптәватъ, Аләкран шаккаҗсө.)

ПОЛЯ (*Коляран пәрәнсә тәчә*). Можно!
ШВЕЙЦАР (*аләка усса*). Жарков юлташ, машина килчә.

КОЛЯ. Юратъ. Спасибо пәлтернәшән. Халех тухатпәр.

(*Швейцар аләка хупса кайрә*.)

ПОЛЯ. Халех каятпәр-и?

КОЛЯ. Сук-ха, Полечка. Эп малтан кайса япаласене сдәватъ туса килем-ха. (*Алминчи сехечә сине пәхса*.) Поезд тата виҗә сехетрен тин каять-ха. (*Чемодан йәтәтә*.) Чим. Полечка, әс әна мар, йәтсан сәкна йәт. Леш йывәр вәл.

ПОЛЯ. Пулин, мән вай сук тетән-им?

КОЛЯ. Уншән мар, тем, хайралән таҗта.

(*Яналисене йәтса тухса каясә. Кәшт тәр-санах аләк хыҗәнче шавлама пулассә. Унтан аләк яри уҗалатъ те Поляна, чемоданә мәнәпех амәшә җавәтса кәрәт*.)

АМАШӘ. Ах, мәшкәл! Епле хәтланасәсә вәсем! Амәшне систермесәр таҗта җәпәре тухса тарма пусланә. Юратъ-ха Лиза пырса каларә. Юратъ-ха килсе әлкәртәм...

ПОЛЯ (*тухса каясшән*). Ан чар, анне!..

АМАШӘ. Ан чән мана хирәс. Эп җавәншән пәхса үстертәм-и сана? Халъ курасту та килмест-и әнтә мана? Качча тухрән та: анне те кирлә мар, тетән-им? Ах, җәрҗәтмансем! Ларт чәмаданна, мән пәхса тәрәтән? Тух, илсе кәр часрах кәрәве! Хытса ан сүретәр унта.

ПОЛЯ. Партак ләпкәрах пул-ха әнтә, анне! (*Чемоданә җәре лартрә*.)

АМАШӘ. Ан чар мана, снлә килнә чух! Ләпкә мар, сүҗрән ярса илмелле сана! Чипәр пурәннә сәртенех җав таҗти җәршыва кам тухса каять? Әй, пурвәс йәләхтарчи әнтә, вилес килет-и? Самурайсемпе халъ те җапәсәсәсә, тет, вәт-ха унта. Темрен тем пулса каймалла...

ПОЛЯ. Каяс пулсан самурайсенчен хәраса тә-мәпәр-ске. Вәсене унта Хасан патәнчи пекех туп-кеҗәсәсәсә халә те.

АМАШӘ. Тупкеччәрех, җав кирлә вәсене. Анчах вәрҗә сывәхәнче пурәнма хәрушә. Неччу кайма унта. Ә, тух, тух, сәтәрсе кәр кәрәве! Таҗта пәчченех ларса кайә тата: җамрәксене шанма сук.

ПОЛЯ (*хәрарах*). Кай, анне, ан калас кирлә мара. Вәл... эп... халех... Пурпәр чарас сук әна...

АМАШӘ. Санран килет. Әс ун арәмә вәт. Вәрҗ, ятла, үкәтле, йәпәлтат; тем те хәтлан, анчах хә-вәннех ту. (*Поля тухса каять*.) Арсын хыҗшән кайсан, шыва та кайса вилән. (*Пүләм йәри-тавра пәхса*.) Асту-ха әс вәсене: җәпәре сити куҗса каясшән, а япалисене җаплах хәварасәсә: диванә, сәтелә-пуканә, портречәсем, чечекәсем. Җамрәкән ухмах әс вәт: паян хырам тутә пулсан, җи-пуҗ пите пулсан—урах ним те кирлә мар вәсене. (*Аләка шаккасә*.) Шаккаса тәрәсәсә тата. (*Аләка урипе тапса усса ячә*.) Кәрәр!.. (*Тул енче тәра-кан почтальон чутах кайса үкәтчә, вәл аләк умәнче ним чәнмесәр, җамкине хыпаласа тәрәтә*.) Ай, батюшки! Турран килтәрех мана! Эп хамән ачамсем пуль тесе... Каҗарәр тархасшән!

ПОЧТАЛЬОН. Ничево. Ун пекинне куркалатпәр эпир хәш чух. Юлашки хут хаҗат күрсе хәварас терәм. (*Хаҗатсем паратъ*.)

АМАШӘ. Бәсле ме пәрахас тетәр-им апла?

ПОЧТАЛЬОН. Сук. Сирән Дальний Востока каясәсә вәт?

АМАШӘ. Ниҗта та каймасәсә. Пустуй вәл. Мән-ле җәнә хыпарсем пур хаҗатра?

ПОЧТАЛЬОН. Мускавра җаплах ялхуҗаләх вы-ставки кәрлет.

АМАШӘ. Җапла, пәлетәп ун җинчен.

ПОЧТАЛЬОН. Халъ анчах Верховный Совет Сессийә дулса иртрә унта.

АМАШӘ. Җапла, әна та пәлетәп. Вәрҗә җинчен җырасәсә-и?

ПОЧТАЛЬОН. А вәрҗә пирки җапла. Хәвеланәсәнче Германияе Польша хушшинче вәрҗә пусланнә.

АМАШӘ. Җәрҗәттәрах пуҗәсене. Хәвеланәсәнче пуҗанчә иккәп әнтә тата. А пирән, хәвелтухәсәнче мәнле?

ПОЧТАЛЬОН. Пирән—на чеку! А Монголинче чикә тәрәхри манчжур-самурайсене йалтах ар-катса тәкнә пирәннисем. Ну, каям-ха эп, ман ка-ласа тәма вәхәт сукрах-ха. Сывә пуләр! (*Тухса каять*.)

АМАШӘ (*пәччен*). Упре пекех иккен вәл самурай-сем—тапәнасәсә те тапәнасәсә, а хәйсене кашни сәтәрмасерен шучә те сук пәтересәсә. (*Хаҗачә-сене җавәркаласа пәхкалатъ те сәтел сине кайса хуратъ*.) Ма кәмесәсә тата куҗем? (*Аләк патне пыратъ. Җав вәхәтра Коляна Поля кәрәс-сә. Коля япала йәтнпех, хәй салхуллә*.) Ну, мән калас тен, җәпәр җынни?

КОЛЯ. Малтан әсир каланине итлем-ха. (*Диван сине ларатъ*.)

АМАШӘ. Итлесшән пулмән җав эп калани-не. Мана систермесәрех тухса тарма пустарәннә. Ну, каләр-ха мана: мән ситмен сире кунта? Кам йәләхтарчә? Камран тарасшән әсир? Выртан кас-ка мәкланнә, сүрен каска җаралнә, тенине пәлет-ри әсир, сук-и? Е сирән те җаралас килет-и? Каләр-ха мана (*пүләмри япаласем сине пүрнипе кәтартса*): кам валли пәрахса хәваратәр җак япаласене?

КОЛЯ. Сутнә эфир вәсене, кунта пурәнма куҗа-кансәне.

АМАШӘ. А сире кам хәваласа яратъ кунтан?

КОЛЯ. Никам та хәваламасть, хамәр ирәкпе каятпәр.

АМАШӘ. А-а! Ытла та ирәке кайнә мән әсир? „Хамәр ирәкпе каятпәр!“ Ни смей ман хәре таҗ-та, җава шәтәкне илсе кайма! Шан-ха сирән сине, сүре-ха сирән хыҗшән! Тем те кәтартәр әсир. Таҗта хәямата яма суратса үстөрмен эп хәрәме вунсакәр сула ситиччен. (*Хәрне аякәнчен тәксә, хуллен*.) Мән шәлна сыртрән? Калас!

ПОЛЯ. Каймәпәр эппин әнтә, Коля!..

КОЛЯ (*Поля сине тәләнсе пәхатъ*). Эсә те-и?

ПОЛЯ. Пәрре те каяс килмест ман унта.

АМАШӘ. Калап вәт, ирәксәр илсе каять вәл ман хәре, тесе.

КОЛЯ. Никам та ирәксәр илсе каймасть әна.

Эфир иксәмәр пәрле каласса пәрле шут тыт-рә-мәр. Поля пәчәк ача мар әнтә, ялан сирән сәмахара пәхәнса тәрәймә.

АМАШӘ. Ой, епле әсләланса кайнә вәсем! Калап җав, «ыратман пуҗа ыраттаран тимәр тукмак» шырама каясшән.

КОЛЯ. Эфир хамәр пурнәса хамәр тума тивәс. Әс, анне, тархасшән пире чәрмантарса ан тәр-ха!

Пирён васкас пулать. Тулта шофер кётсе тәрать. Япаласене кайса сдавать тавас пулать пирён.

АМАШЁ. Сук, сук! Ништа та ямастәп. Тух та кала шоферне, кётсе те ан тәтәр. (Поляна куә хәсет.)

ПОЛЯ. Каймастпәр, Коля! Мән пире? Япаласем пурте куә уменче. Петрова укшине каялла паратпәр та татах хамәрән пулаҗҗе вәсем.

КОЛЯ. Сук, Поля, каялла тума юрамасть. Преступлени пулать вәл ун пек хәтланни. Эп сәмаха вылама юратмастәп. Каятәп тенә пәрре, такки каятәпах. Эп те каймасан, теприте каймасан—сәне хуласене, сәне фабрик-заводсене кам тәвә вара? Мана юрататән пулсан—атя! Атту пәчченех каятәп.

АМАШЁ (Поляна). Илтрән-и? Илтрән-и?

ПОЛЯ. Ав епле иккен эсә! Юратап тесе обязательно сан кәмәлна киләшнә пек тумалла-и вара? А мәншән эп каланә пек тавасшән мар эсә? Ешәл эсә ху мана юрататән пулсан—ан кай ништа та! Юл манпа! Мана кунта та лайах.

АМАШЁ. Сапла пулмалла та. Хәт мәнле аслә арсын та арәмә хушнине итлет.

КОЛЯ. Куратәп, хәвәртах үкәте күртме сук сире. А нумай каласма вәхәт та сук. (Ура сине тәрса.) Юлашки хут калатәп, Поля, пыратни, сук-и?

АМАШЁ. Сук, сук! Ан та калас, савар тутине сая ярса. Халех тухса шоферне хәваласа яратәп акә. (Тухса каять.)

КОЛЯ (Поля патне пырса). Ну?

ПОЛЯ. Пымастәп. Юратмастән эс мана. Каях пәччен.

КОЛЯ. Каятәп!

ПОЛЯ. Сакә пулчә иккен әнтә сан хытә юратни! Виҗә уйах пурәнтән та манпа, халь пәрахса каятән. Йәләхтарса ситертәм пуль сав әнтә. Ман юратәва ним вырәнне те хумастан, хәвна сәс пәлетән. (Йәрсе ярать.)

КОЛЯ. Эх, Поля! Сапах мана айәпләтән. Халә сәс „ураҗ макәрмастәп“ терән-сәе? Татах пусларән ав. Тармастәп вәт әпә санран, пәрле каяр, тетәп. Эсә ху, акә, ман юратәва ним вырәнне те хумастан. Юратмастән эсә мана. Юратакан арәм сапла хәтланатә-и: пәрре апла, тепре капла? Эпир вәт әләкхи сынсем асапла пурнаҗран тарса сәне сәре куҗса кайнә пек куҗса каймастпәр кунтан. Телей шырама каймастпәр вәт эпир. Хамәр телее тах-санах тупнә эпир. (Сталин портречә сине пәхса) Ав, пире телей паракан. Савәнтан вәтан, макәрса ларма. (Поля шәпах пулчә.) Сәршыв уменче шухаша калә-маллә вылатма юрамасть. Пире унта сәршыв чәнет. Анчах эсә хәвән аннү сәмахәнчен тухаймастән, иртейместән. Саншән хәвәнни хакләрах, савәнпа итлеместән мана. Эх, Поля, эпир каяс сәрсем аслә та пуян, сав тери илемлә! Унта тәрләрән пурлахсем никам али тивмесәр выртаҗҗе. Савәнта әслеме, сәне фабрик-заводсем тума чәнет те әнтә пире таван сәршыв. Унта пире хаклә хәнасене кётсе илнә пек кётсе иләс. Мән кирли пурте пул пирән. Суккине хамәр әслесе тавәпәр. (Кәске пауза.) Эп сана әнланакан сын, шухашлама пәлекен сын тесе шутлаттәм. Эс аннү әсәне анчах пурәнәтән иккен. Авланиччен эсә мана: „санпа пәрле тәнче хәррине кайма та хәтәр“ теттән. Акә халь кайма вәхәт ситрә те эс йәрсе ларатән. (Ун патне

пырать. Поля кайт сәмселме пусланә пекчә, анчах амәшә килнине сиссе татах хирәсет.) Ну, Поля, пыратни? (Амәшә кәрет.)

АМАШЁ. Сәрсәтман шофер, каймасть тата, итлемест.

КОЛЯ (Поля сәсәне шәлса). Полечка, теп, пыратни?

ПОЛЯ (тәксә ярать). Кай! Каях! Шухашлама пәлекеннине, хәй әсәне пурәнәкәннине тупән унта. Чунсәр эсә, чул чәреллә.

КОЛЯ (Чемоданне ярса тытрә). Эппин сывпуләр!

ПОЛЯ (ун патне чунса пырса). Әста илсе каятән? Унта сан япалу сәс мар вәт!

АМАШЁ. Ах, тур, тур, мән хәтланатә вәл.

КОЛЯ. Эппин сакна илем...

ПОЛЯ. Унта сан иккәх кәле.

КОЛЯ. Эппин хутаҗ та юрә мана. (Хутаҗсине илме тәрать.)

ПОЛЯ. Мана пальтосәр хәварас тетән-им?

КОЛЯ. Тьфу, тытамак! Хәш вәхәтра хам япаласене суйласа лармалла тата ман? Унччен поезд та каять.

АМАШЁ. Кайтәр сав, кайтәр.

КОЛЯ. Сәва тәпнех, япали-масарә! Ним те кирлә мар! Илсе юләр, йәлтах. Пуҗ пулсан сәләк пулать, тәсәсә. Хама мән кирлине лере ситсен әслесе тавәп-ха. (Поля патне пырса) Ну... (хәвәрт чунтуса илет.) Сывпул, Полечка! Сывпул, анне! Тавтапуҗ сана, пирән телее аркатнәшән! (Хәвәрт тухса каять.)

ПОЛЯ (ун хыҗсән). Коля! Ко-олечка-а! (Диван сине выртса йәрет.)

АМАШЁ. Ак тамаша! Чәнласах кайрә никак? Халә эс...

ПОЛЯ (ура сине сиксе тәрса амәшә патне пырать.) Эс, эс айәплә! Эс турән ку әсә! Тем усал сәтерсе килчә сана ман телее сәме. Эс татрән ман әмәте-е-е!.. Эс пәтертән ман пурнаҗса-а-а!.. (кәшкәрса йәрет.)

АМАШЁ (аптәрса). Халә эс... Халә эс... Мур пәлет-и сирәнне. Каймапәр әнтә, тесе ху каларән вәт малтан?

ПОЛЯ. Ху вәт мана аякран тәксә калаттартән! Эс айәплә! Эс... у-у!.. Мән тавас халь әнтә ман пәччен пәр пуҗампа? Коля-а-а!.. Савнә чунәм!.. Ма пәрахса кайрән мана-а-а?!

АМАШЁ. Каях эппин, кай! Ан юл! Кәшкәр чүречерен: ан кайтәр. Кәшкәр: эп те пыратәп те!

ПОЛЯ (чүрече усса ярса йәре-йәре кәшкәрать). Коля-а-а!.. Ан кай! Эп те пыра-ап! Коля-а-а!..

АМАШЁ (ун хыҗне пырса). Кайман-и? Илтрә-и? Хытәрах кәшкәр.

ПОЛЯ (сухәрса). Коля-а-а!..

КОЛЯ (тултан). Часрах тухәр эппин!

ПОЛЯ (йәре-йәре). Тыт сав чемоданпа хутаҗа!

АМАШЁ. Кәшкәр хәйне, хәй кәтәр!

ПОЛЯ. Ан каласса тәр! Йәт часрах, ху айәплә! АМАШЁ. Вәт инкек, вәт сәрсәтмансем! Суратса үстер сирә! Апла та юрама сук, капла та юрама сук.

(Хәрәне иккәшә те яналисене йәтаҗҗе те тәпәртетсе тухса каяҗҗе.)

(Чаршав)

Сайра-хутра тёл пулакан каппай

Хайён ятне въл Спиридон Антонович Бревнов тесе сырать, анчах ялти сынсем ана, те чёлхё-савар самаха кёскен калама тәрәшнине, те «каппай кура каләпә» тенё пек, „Сәпри Анттунчә“ тесе ченёсчә. „Авә Сәпри Анттунчә пуғанәшә патәнчен тайкаланса тухрә“, е „авә Сәпри Анттунчә арәмепе хәнанә кайрә“, е „пирән Сәпри Анттунчә самаха саптарма аста“, теҗсә вёсем.

Мёнле майпа, мёнле меслет килсе Сәпри председатель сётелә хушшине кёрсе ларни синчен каласмәпәр, анчах султаләк ытла ёнтә въл ялсовет председателё пулса ёслет. Нимёнле пултарусәр сын теме сук ана, „каласма тытансан саварёнчен самахсене пулемет пек кәларать“, теҗсә ана пёлекен сынсем. Кунтан та ытларах, въл пухусенче самах пама, обязательствосем илме аста сын, анчах кун пек самахсем унан пуҗенче, хай, каларёшле, каҗхи апатчен сёс тараҗсә.

12-13 уйәх хушшинче ана самокритикапа критикән вар-чуна ситиичен пёсертекен суламё витор 12 хут та кәларнә пулө, сапах та унан вушар чёри вырәнтан пёр миллиметр та хускалман.

Сәпри Анттунчәпа пёрле, «пуртине кура аври туйәннә» тенё пек, секретарь Савали Профанчә ёслет. Ир пуҗласа каҗчен пушанаймасть въл, вәтәр та пёр тёлсә хут сырать, е хәш чухне въл штаппа шаклаттарнине итлесен, пите пысәк сехет шакканә пек туйәнәт. Кунёпе сырать въл, анчах сырна хучёсенчен 90 проценчә мёне юрәхлине хәй те чухлаймасть.

Отчета хатёрленес вәхәт ситет. Шүт мар ёнтә. Сәмкана картлантарса самах памалли сук, малтан йышәннә обязательствосене пурнәслани синчен ответ тытмалла.

Сәприпе Савали председатель пүлёмөнче, хутсене пёр сётел синчен теприн сиңе, унтан каялла илсе купаласчә. Мён чухлө протоколсемпе резолюцисем кунта! Кунё-кунёпе вырәнтан хускалмасәр ларсан та пёр эрне хушши вулама ситет.

— Мёнрен тытәнар?—тинкерсе ыйтәт Савали Профанчә.

— Наказсене пәхса тухас малтан.—тет председатель мән кәмәллән. „Пәхса тухас“ теме мён канас та, наказсене тупасси сәмәл пулмарё. 3—4 листаллә хута мар, йёп шыранә пек шырать Савали, анчах наказсем ниҗта та сук. Чим,—терё въл, саванәслән сиксе тәрса,—мёне кирлө кун пек сыхланса ларма. Стена сүмне сыпәстарни пур вёт, әх, ухмах. манса кайнә савна.

Секретарь пүлёмрен тухрә те стена патне пычә. Пәхәт въл, хайён куҗне хәй ёненмест,—стена сине сыпәстарнә наказсенчен ячә сёс тәрса юлнә. Вәхәтләх исполнитель шүтөнче ёслекен старик Сурхи Куҗми, пёрре табак чөркемеләх хут чёрсе илес тесе, „Наказсем“ тесе сырнә вырәнах чёпётсе тытнә та лайәхрах сурса илме меслетлесе ларать.

— Мён таватән, сёр сәтасшә?—тесе сүхәрса ячә Савали.

— Ак тата, ак тата, сиксе илчә старик.—

Чиперех лараттәм-ха, ачам, табак туртам тесе сәк ләскәнчәк хут татәкне чёрсе илме сёс пикен-неччә.

— Парәп сана ләскәнчәк, наказсене сырнә хут вёт въл!

— Пёлмерём, ачам, пёлмерём. Ку хута кашни кунах темиҗе сын чёрсе илсе табак туртасчә те, әпё те кирлө мар пулө тесе шутларәм. Каҗарәр, ачамсем, хута лайәх пёлменни пётерет пире?

Савали сёр сёмёрсе ятласнине илтсе Сәпри Анттунчә та пүлёмрен тухрә. Иккён пёр пулса старики мәкәрлантараҗсә, анчах икё пүрне сарлакёш юлнә хут татәкөнчен 3—4 листаллә „Наказ“ тавасси пулмарё.

„Ох“ тени тата „фу ты“ тени илтёнме пуҗларё пүлёмре. Пилёк-ултә купа хута пёрер листан уҗса пырса вёсем наказсен листисене суррине яхән шыраса тупрәс. Сәпри Анттунчән кәмәлө кәштах сёмсёлчә. „Каюра пек хәвәр пүлёмөнтен тухма пёлместөр“ тесе вәрсаҗсә, тухса кай-ха кунтан, ют сын мар, хамәр та арансёс шыраса тупрәмәр“, тет въл, ассән сывласа.—Сав хучё сине мён сырнә-ха?—ыйтрё въл.

„Обществәллә пурләхә сыхлассине чән пысәк вырәна хурса“...

— Ә, пёлетёп, пёлетёп,—терё въл секретаре пүлсех.—Конечно, сапла въл. Астәватән пулө, иртнө сула пёр шельмән качакисене әпё сёлө синчен хәваласа кайнине. Ну хәваларәм та вёт, качакасем урисене сёре тивертмесёр тарчёс. Йёрех сырми синчи кёперён хәми хуҗәлнине такәнса ўкмен пулсан, такки пёр качакине тытаттәм, әх, хуҗине пёсертеттём вара сивчә самахсемпе.

— Да...—хыпәнса ўкрё секретарь.—Сав кёпершён пире лекмеллипех лекет. Ана ремонт тавасси синчен 25 резолюци те йышәннә пулө.

— Ну, вот каласатән,—тет Сәпри, икё аллине те сарса.—Юпасемпе вёрлөксене хатёрлени мён въл? Пожалстә, тата икё юпа сёс кирлө, кёпер сёлөм пулать. Әх, Профанчә...

— Сапла та, анчах кёперё халё те сук-ске,—хушрө секретарь.

— Ана эфир:сёнө проектпа таватпәр, анчах проекчә хатёр мар, тейёпёр.

— 6 метр сарлакёш кёпере те проект кирлө-и?

— Атя вула малалла,—хушәт Анттунчә.

— „Колхозсенче ача площадкисем тума пуләшасси, вёсенчи ёсә лайәх йёркелесси ялсовечён түррем ёсә пулмалла“,—вулат Савали.

— Ку наказа кам панә?—ыйтрё Сәпри.

— Колхозницәсен пухәвёнче панә.

— Панә пулин,—терё въл, сасартәк темён аса илсе.—Детплошадкәра та пулнә әпё. Астәватән пулө, кәсәл тырә вырнә вәхәтра, сапла, площадкә умёнчен иртсе пыратәп. Пәхәтәп, икё ача пысәк каска урлә вәрәм хәма хунә та шикленме пёлмесёр сикки сикёсчә. „Я-а-ар“ хәпарса каять пёри, „тәрст“ сикет тепри. „Пётрөс ку шүрекесем“ тесе шутлатәп. Каски саврәнса кайсанах пёри „капут“ пулатчә. Часрах чупса ситрём те икёшине те хәма синчен илтём, площадкә пүртне

ййтса кётём. Астăватăн пулĕ, стена хаҫачĕ ҫинче „Бревнов ыра ёҫ тунă“ тесе ҫырнăччĕ.

— Вăл статые эсĕ хăвах ҫыrsa панăччĕ-ҫке, —тёртсе хучĕ секретарь.

— Кам ҫырни не важнă, ёҫне тăваканни эпĕ пулнă, —тет Сăпри, ҫиленнĕ кăмăлла.

Савали кăмăлла ҫын вăл, пуҫлаха урла пыма шутламарĕ. „Государствăлла, кооперативла, колхозла суту-илёве ўстерсе пыма пур майпа та пулашмалла“, —вулат вăл, хирёҫў сăмаха витсе хума шут тытса.

Сăпри Анттунчă пĕр ёҫрен те айккине юлман.

— Конечно, ку вăл пите пысăк ёҫ, епле-ха апа асра тытас мар. Акă ялпо правленийĕ пирĕн ялта хайĕн отделенине уҫрĕ. Лавка ҫуртне хăпартса лартма нима тусан, эпĕ никамран малтан ҫитрĕм. Астăватăн пулĕ, ҫивиттине туса пĕтерсен, эпĕ лавка тăрринче „ура“ кăшкăртăм... Ыттисем мĕн-ха? Вёсем те ҫаплах ёнтĕ.

Сăприпе Савали ҫылай ҫёрлечченех хут куписем хушшинче тăрмашса ларчĕ. Анттунчăн хёрсе кайнă чĕлхи-ҫаварĕ ҫăн та пулемет пек шăтăртатса ҫеҫ ларать. Киле кайса ҫывăрас шухăшпа ларакан Савали вăл каланине хăлхана чикми пулчĕ. Чутах вăл асăрхамасăр, „чулсăр арман валĕн кустарми ҫине мĕн чухлĕ шыв юхсан та ҫăнăх тухмасть“ тесе яратчĕ, анчах хайне хай чарса ёлкĕрчĕ.

Сăпри Анттунчăн шучёне отчет кёске пулмалла мар, шухăшёне хай суйлавҫасен умёнче лайăх хак илесе ёмётленет, тен ыра тёлĕксем те курать пулĕ, анчах суйлавҫасем Сăпри Анттунчасене, „конечно“, „ҫапла ёнтĕ“ темесёрех, советсенчен хуса тасатассине хытах шанса тăма пулат.

„Астăватăр пулĕ, пирĕн каппай Анттунчăпа туптаман Профанчă пурччĕ, эфир вёсене суйлавра ялсоветран авасăр-мĕнсёрех тётёрсе каларса ятамăр“, тейĕс суйлавҫасем.

Никита Волков.

Пётём Союзри ялхуҫалăх выставкинчен

Хыпашласа пăхакан

Сăкман тăхăнса янă, мăк сухалла, тулли питлĕ старик ялхуҫалăх выставкинче тёлĕнтерсе яракан выльăх-чёрлĕхсем ҫине шутсăр ашă куҫпа пăхса тăрат. Кунсерен 41-шер литр сёт паракан «Орбита» ятла мăнттай ёнене курсан:

— Хыпашласа пăхам-и?—тесе ыйтрĕ экскурсоводран.

— Мĕн тума?—чăр пăхса ыйтрĕ экскурсовод.

— Ахаль.

Экскурсовод ашшăн пăхса илчĕ, анчах хыпашлама памарĕ.

Ҫулталăк хушшинче 12 пин ҫура литр сёт паракан «Лента» ятла ёнене экскурсоводран ыйтмасăрах хыпашласа пăхма юлташёсенчен вăтанчĕ.

Ҫулталăкра 20 кило ҫам паракан Рамбулье сураха хыпашлама аллине кăнтарнăччĕ кăна, сурахе шалалла тарса кайрĕ.

Тăватă автомашина чухлĕ туртакан Рунь ятла айăра тата 6.276 кило груз тиенĕ лава туртакан лашана хыпашласа пăхма лешсем тапса ярасран шикленчĕ. 1.100 кило таякан «Наполеон» ятла вăкăра, мăйракисенчен хăрамасăрах хыпашласа пăхнине курсан, унтан эфир:

— Ма хыпашласах пăхасшăн эсир?—тесе ыйтăмăр.

Вăл пире:

— Эпĕ хура-шурă курнă ҫын. Хыпашласа пăхмасан мана ёнентереймĕр,—терĕ.

Куҫ курать те...

Вăл пĕр павильонри экспонатсене курса пĕтернĕ хыҫҫăн, тепĕр павильонри экспонатсене курма куҫать. Тепринчен тата теприне куҫать. Хай темёскер пĕрмай мăкăртатать. Мытище районĕнчи колхозăн стăндёнче ларакан ҫумăр ҫутармалли аппарата та курса тухрĕ, Новосибирск облаҫёнчи «Ҫёне пурнăҫ» колхозра Анна Картавая звени гектартан 900 центнер тыра туса илвине

те курса пёлчĕ; пĕр гектар ҫёр ҫинче 601 центнер купăста туса илнĕ «Труженик» колхоз представителёне калаҫсах пăхрĕ. Пурне те тенĕ пекех курса тухсан, картузне аяларах антарса лартса, хайне-хай каларĕ:

— Мда! Кунта мана тёлĕнтерсе яракан япаласем нумай та, анчах вёсенчен нихăшĕ те манăн хуҫалăхăмра пулма пултараймасҫĕ. Куҫ курать те, шăл витмест,—терĕ.

Ҫапла калакан ҫын кам пулнă-ши,—пёлетёр-и? Пёлместёр пулсан хам калям: халичченех колхоза кёмесёр пуранны единоличник пулнă вăл.

Мĕн чарни

— Украинăри «Червоный Жовтень» колхозра кашни ҫыснаран ҫулталăк хушшинче 21-шер ҫавăр илме пултарнă.

— Ҫапла вёсен. Сирĕн мёнле?

— Пирĕн-и? Пирĕн пёлтёр пётёмпе 10 ҫыснами пулнă пулсан, фермăра кăҫал 210 ҫысна пулмаллаччĕ.

— Ун чухлех пулаймарĕ-и вара? Мĕн чарчĕ ун чухлĕ тума?

— Ҫысна ферми ҫукки.

Канмалли кунсем

Блокнот ҫине ҫыrsa тем шутласа тăракан куҫлахла ҫынран унпа юнашар тăракан юлташĕ ыйтрĕ:

— Мĕн шутлан?

— Ҫакă чăхă ҫулталăк хушшинче 312 ҫамарта тунă. Унăн кулленхи ёҫ тухăҫне шутласа каларас, тетĕп.

— Вара?

— Уйăхра выходной кунсем пётёмпе 5 пулаҫҫĕ. Ҫулталăкра... Пиллёке 12 хут илес... Выходной кунсем пётёмпе 60. 365-рен 60 каларсан, 305 кун пулат. Ҫапла вара ҫак чăх хăш-хăш выходной кун та ҫамарта тунă, канма пёлмен.

Кулас килет

Тыткәна лексен

— Пан генерал! Эсё те тыткәна, лекнө тем? Вәрçан малтанхи кунёнге эсё: виличченех сапәс-ма хатёр, тесе сүреттәнччө-ске. Кам сана ку мәшкәл патне ситиччен илсе килчө?

— Ак, сак икө красноармеец.

Икө помещик

— Сөрсөр, хамаран сөре акса тырә туса паракан хресченсемсөр, ытти тем чухлө пурләхсәр тарса юлтәмәр пулин те, тав турра тетеп-ха эпё.

— Ма турра тав күретән?

— Совет Союзәнче пулнә помещиксем пөтсе ларнә хысçан эпир, Польшари пансем, тата 21 сүла яхән пуранса ирттертөмөр.

Хөвеланәс Белоруссире

— Пөлтөр-виçемсүлсем сирән Польша шкулёсенче чистописани урокёсенче мөнле сәмахсем ытларах сүртаратчөс?

— Ак сак сәмахсене: „нихәсан та пәлханма шутламастпәр“, „Пансем хушнине итлетпәр“...

— Мөнле задачәсем шутлаттаратчөс?

— Сакән йышши задачәсем шутлаттаратчөс: 100 грамм таякан сәкәр татәкне 11 сүнлә сөмьене валесө парсан, мөнчулшар тивет, тетчөс.

Май ыратни

— Семен Васильевич, эпё тухтартан справка илсе килтөм. Май ыратат.

— Мене кирлө вәл справка? Ёсөме пултаратан пудь?

— Ёсөме пултаратан та, анчах май кукартса пуç тайма пултараймастан эпё. „Пуçа каçартса сүрет“ тесе ан каләр.

Төлсөр критик

— Климат начар сирән хуларә. Е сивө е ытла ашә тарать. Хула Совечән отчетне итленө хысçан климата йөркелеме кирли сүнчен тухса калас шухашәм пур-ха.

Вулама юратакан

— Сирән учрежденин библиотеки пысәк-ске. Ку шкапсенче пөтөмпе миçе сөр том кёнеке?

— Библиотека мар вәл, отчет кёнекисем вөсем.

Ултавсә

— Акә эпё сөнө сәвә сүрса килтөм. Итле!

„Ма, колхозник, сывран,

Сүркүнне-ске тулта...

Күршүсем таксанах

Тухнә сан ёсөме“...

— Вәл сәвә Кольцов поэт сүрнә-ске.

— Кольцов? Кольцов пурәннә вәхәтра колхозниксем пулман вөт!

Пасарта

— Панулми мөн чул тарать?

— 10-шар пуса та пур, 20-шере те пур.

— Хәшө 20 пус тараканни?

— Хәшне илен—сәвә.

Концертра

ХОР (юрлать):

„Улми лайәх-и, сөски лайәх-и?

Улми лайәх-и, сөски лайәх-и?

Пирөншөн пулсан, сөски лайәх,

Улми тата лайәхрах“.

Куракансенчен пөри (хәйпе юнашар итлесе ларнә сүннә):—Ма тухса каян?

Концерт кәмәлә килмерө-и мөн?

Союзплодоовощь представителө:—Кәмә-

лә килмерө сәв.

— Ма?

— Улма сүнчен юрлассө. Сөрулми хатөрлес плана тултарас ёсө эпир япәх илсе пынине сиснө пулас.

Частник вутти

Шупашкарти Гортоп хула сүннисем вәлли вут-шанкә сителкө хатөрлеменнине частниксем усә курни сисөнөт.
(Сүрусенчен).

— Пит хаклә ыйтатән-ске! Пөр хурман вутәшән ун чул ыйтма кәшт вәтанасчө сан. Вутти чөре тата. Фу, ку хака илтсен, тарласах кайрәм!

— Вутти чөре тетән ху. Иличченех тарлаттарса ячө пулсан, чөре вутә мар, ашә вутә вәл.

- Ну ёсе татса паратни-ха эсё паян?
- Тепёр ин уйахран килсе пәхәр.
- Ой-ой, нумая каять-ске! Апла пулсан ку ёсё эсё татса парасса шанма сун.
- Ма апла?
- Икё уйахчен суйлавсем те irtce кайёс, ун чухне эс те пулан, те пулмастан.